

§ 14

Utvärdering av pilotprojekt medborgarbudget på landsbygden område 1: Järlåsa, Vänge och Södra Hagunda

KSN-2017-1277

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen beslutar

1. **att** lägga utvärderingen, **bilaga 1** till handlingarna,
2. **att** godkänna förslag till nytt arbets sätt, samt
3. **att** uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att se över driftkostnaderna i enlighet med föredragning i ärendet.

Beslutsgång

Ordförande ställer föreliggande förslag mot avslag och finner att arbetsutskottet bifaller detsamma.

Sammanfattning

Den 22 november 2017 fattade kommunstyrelsen beslut om att starta ett femårigt pilotprojekt med medborgarbudget på Uppsala kommuns landsbygd. Syftet är att öka det lokala engagemanget och möjligheten för landsbygdsbor att påverka sin närmiljö och sin bygds utveckling. Cirka 50 000 personer bor på landsbygden i Uppsala kommun. Uppsalas landsbygd har delats in i fem delområden. Varje område tilldelas 60 kronor per invånare, men maxbeloppet är 900 000 kronor för ett område. Budgeten justeras inför varje år utifrån uppdaterade befolkningssiffror.

Under 2018/ 2019 genomfördes medborgarbudgeten i område 1 Järlåsa, Vänge, Södra Hagunda. En första utvärdering av satsningen har nu sammanställts och det har framkommit tre förbättringsområden processen, resurssättning samt rutiner vid ökade driftkostnader.

Kommunstyrelsens arbetsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2020-01-21

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2010-01-10
- Bilaga 1, Arbetsprocess och lärdomar område 1

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Stadsbyggnadsförvaltningen
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2020-01-10

Diarienummer:
KSN-2017-1277

Handläggare:
Lisa Klingwall

Utvärdering av Pilotprojekt medborgarbudget på landsbygden område 1: Järlåsa, Vänge och Södra Hagunda

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** lägga utvärderingen, **bilaga 1** till handlingarna,
2. **att** godkänna förslag till nytt arbetssätt, samt
3. **att** uppdra till stadsbyggnadsförvaltningen att se över driftkostnaderna i enlighet med föredragning i ärendet.

Ärendet

Den 22 november 2017 fattade kommunstyrelsen beslut om att starta ett femårigt pilotprojekt med medborgarbudget på Uppsala kommuns landsbygd. Syftet är att öka det lokala engagemanget och möjligheten för landsbygdsbor att påverka sin närmiljö och sin bygds utveckling. Cirka 50 000 personer bor på landsbygden i Uppsala kommun. Uppsalas landsbygd har delats in i fem delområden. Varje område tilldelas 60 kronor per invånare, men maxbeloppet är 900 000 kronor för ett område. Budgeten justeras inför varje år utifrån uppdaterade befolkningssiffror.

Under 2018/ 2019 genomfördes medborgarbudgeten i område 1 Järlåsa, Vänge, Södra Hagunda. En första utvärdering av satsningen har nu sammanställts och det har framkommit tre förbättringsområden processen, resurssättning samt rutiner vid ökade driftkostnader.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen.

De inkomna förslagen har beretts av en lokal arbetsgrupp som nominerats av bygden. I arbetsgruppen eftersträvades en åldersspridning för att uppnå delaktighet oavsett generation.

Näringslivsperspektivet bedöms inte relevant med föreliggande förslag till beslut. Barn- och jämställdhetsperspektiven har beaktats som framgår av **bilaga 1**.

Föredragning

Under 2018 genomfördes medborgarbudget på landsbygden inom område 1 som utgörs av Järlåsa-, Vänge- och södra Hagundabygden. I området bodde vid genomförandet cirka 8800 invånare och en budget om 60 kronor per invånare avsattes för processen i området.

Medborgarbudget är ett samlingsnamn för olika metoder som används för att involvera medborgare i beslutsprocesser om hur kommunens resurser ska användas. Det finns olika typer av dialogformer att kombinera metoden med. En viktig och särskiljande aspekt för de metoder som kallas medborgarbudget är att invånarna formulerar förslag på hur den avsatta budgeten ska användas och att de genom omröstning beslutar om vilket av dessa förslag som sedan. Metoden beskrivs därför som en form av medbestämmande medborgardialog i enlighet med Uppsala kommuns riktlinjer för medborgardialog.

Det finns flera positiva erfarenheter från arbete med medborgarbudget, både i Sverige och internationellt. När invånare har möjlighet att vara delaktiga i beslutsprocesser tenderar deras samhällsengagemang att öka. Genom delaktighet i beslutsprocesser ökar också kunskaperna om den komplexa verksamhet som kommuner har ansvar för. Medborgarbudget ger även en möjlighet för förtroendevalda att få större kunskap om invånarnas behov, värderingar och prioriteringar.

Kriterierna för medborgarbudgeten bör ses över med hänsyn till driftskostnader på längre sikt. Utan framtida kostnader för drift riskerar en stor del av förslagen att diskvalificeras

Ekonomiska konsekvenser

Kostnaden för medborgarbudget i landsbygdsutvecklingen är beräknad att genomföras inom kommunstyrelsens budget för landsbygdsprogrammet 2019.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse 2010-01-10
- **Bilaga 1**, Arbetsprocess och lärdomar område 1

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Mats Norrbom
Stadsbyggnadsdirektör

Strategisk planering Stadsbyggnadsförvaltningen
Bilaga 1 - Kommunstyrelsen

Datum:
2019-11-29

Diarienummer:
KSN-2017-1277

Handläggare:
Lisa Klingwall

Bilaga 1 Genomförande, resultat och utvärdering Pilotprojekt medborgarbudget på landsbygden – utvärdering område 1: Järlåsa, Vänge och Södra Hagunda

Genomförande

Informationsmöten

Under våren 2018 anordnades öppna hus för att informera om kommunens satsning på medborgarbudget. Sammanlagt anordnades 3 informationstillfällen i Järlåsa, Vänge respektive Ramsta. Vidare gjordes vissa informationssatsningar för att nå ut med informationen, bland annat genom tidningsannonser.

Arbetsgruppen

Som en del i mobiliseringsarbetet bildades en arbetsgrupp bestående förtroendevalda som utsetts av kommunstyrelsen samt av personer som röstades fram av de som bor i området. Arbetsgruppens roll i arbetet att se till alla tre områdenas bästa och arbeta för att processen utformas på ett så bra som möjligt. Arbetsgruppen är projektets ambassadörer och hjälper till att sprida information lokalt.

Valet av arbetsgrupp hanterades via webbröstning och en fysisk vallokal. Arbetsgruppen för område 1 bestod av:

Förtroendevalda

- Erik Pelling (S), kommunalråd
- Maria Gardfjell (MP), kommunalråd
- Therez Almerfors (M), kommunalråd

Lokalt valda representanter

- Moa Geidnert, Vänge, 14 år (Vänge)

- Ola Carell, Balingsta, 29 år (Södra Hagunda)
- Karin Cleve Ettemo, Dalby, 47 år (Södra Hagunda)
- Cecilia Kärnbo, Ramstalund, 52 år (Södra Hagunda)
- Malin Hellblom, Järlåsa, 47 år (Järlåsa)

I arbetsgruppen eftersträvades en åldersspridning för att uppnå delaktighet oavsett generation.

Hantering av inkomna förslag

Alla förslag som lämnades in till kommunen granskades och prövades utifrån de kriterier för verifiering som beslutats om i projektplanen. Totalt lämnades 74 förslag in.

Samtliga förslag publicerades på Uppsala.se, där det även gick att se förslagen på en karta för att få en överblick över vart de föreslagna idéerna föreslogs genomföras, ange medborgarbudget på landsbygden i sökrutan för att se alla förslag.

Sammanlagt valdes nio förslag ut inför omröstningen baserat på genomförbarhet, spridning och inriktning.

Omröstning

I processens nästa steg genomfördes en omröstning kring vilka av de förslag som svarat mot de uppsatta kriterierna som skulle genomföras.

Sammanlagt deltog 817 personer i omröstningen, vilket utgör strax över 9% av de boende i området. Omröstningen skedde digitalt via uppsala.se.

Resultat

2019 utsågs tre vinnare som tillsammans fick dela på 650 000kr. Budgeten på 528 180kr har således överskridits. Den utökade kostnaden kommer att hanteras inom ramen för den strategisk planerings budget under 2019. Samtliga av de tre förslagen är nu inne i etableringsfasen och kommer att färdigställas under 2019-Q2 2020.

Utegyms i Hammarskog

Beskrivning: Hammarskog är mycket välbesökt och många har det som träningsplats, året runt. Ett utegym skulle komplettera utbudet. Det placeras lämpligtvis intill parkeringen, där det idag finns några bänkar, i direkt anslutning till slingan.

Utegymsmet kommer att utformas av kommunen tillsammans med den som lämnade in förslaget.

Kostnad: 300 000 kr

Belysning på lekplats i Vänge

Önskar belysning vid lekplatsen High chaparall, vintertid blir det kolsvart tidigt på eftermiddagen. Tror det skulle leda till att man utnyttjar High chaparall mer. Tack vare belysningen kan den användas mer under kvällstid och som pulkabacke under vintertid.

Kostnad: 150 000 kr

Gemenskapsyta i Skogstibble

Beskrivning: En plats för gemenskap i centrum i Skogstibble bredvid kyrkan vid Sockenstugan. Det utökas hela tiden med barnfamiljer i Skogstibble. Det vore så trevligt med en riktig samlingspunkt för alla dessa! Det är en stor gemenskap i denna bygd och alla vill fortsätta att ha det så. Och det blir ännu lättare med en gemensam samlingspunkt. Det är så mysigt och fint i Skogstibble. Boulebana, staket, sandlåda, fasta utemöbler, lekstuga, grillplats och utökad gräsmatta ingår i förslaget.
Kostnad: 200 000 kr

Måluppfyllelse

I den projektplan som kommunstyrelsen beslutade om formulerades fyra projektmål:

1. Kommunen ska under fem år facilitera en process kring fördelning av en viss summa pengar i en avgränsad bygd.
2. Processen ska genomföras på ett hållbart, inkluderande och jämställt sätt.
3. Ökad känsla av delaktighet genom innovativa dialogmetoder.
4. Genomföra förbättringspromenader i bygderna tillsammans med invånare.

Gällande det första projektmålet kan konstateras att kommunen gått mot målet genom att ha genomfört en komplett medborgarbudgetprocess i det första av de fem områdena för pilotprojektet.

Gällande projektmål två bedömer förvaltningen att processen till stor del har genomförts på ett hållbart, inkluderande och jämställt sätt. En del i verifieringen av förslagen beaktar aspekter som relaterar till hållbar utveckling, men det går också att se att arbetet med medborgarbudget i ett större perspektiv bidrar till en positiv utveckling vad gäller inkludering och delaktighet, vilket ligger i linje med Agenda 2030 och kommunens inriktningsmål 8. Processen har utformats för att vara inkluderande för samtliga boende i det utpekade området och det relativt höga deltagandet i omröstningen pekar mot att projektet bidrar till inkludering. Dock är ett högre deltagande att eftersträva i kommande projekt. Vad gäller jämställdheten kan konstateras att kvinnor varit överrepresenterade i arbetsgruppen (sex av åtta), vi ser att det i det fortsatta arbetet blir viktigt att arbeta med en bättre representation.

Efter diskussion i arbetsgruppen beslutades att inte genomföra förbättringspromenader i bygderna. Beslutet baserades på synen att förbättringspromenader inte ansågs passa in i en landsbygdskontext. Vidare fanns en resursmässig aspekt bestående i att det av praktiska skäl framförallt hade varit möjligt att genomföra promenaderna i de tre huvudorterna samtidigt som de förslag som lämnades in handlade om många andra platser.

Utvärdering/Analys

Överlag bedöms genomförandet av medborgarbudgeten i det första området vara framgångsrikt. Processen har genomförts i linje med projektplanen och de vinnande förslagen beräknas vara färdigställda under 2019. I arbetsgruppen eftersträvades en åldersspridning för att uppnå delaktighet oavsett generation. Önskvärt vore att ha en större blandning av könsidentitet samt en eller flera representanter över 65.

Framgångsfaktorer

Några av de faktorer som bedöms ha bidragit till genomförandet och som därför bör tillvaratas inför kommande processer är:

- Tydlig vilja från politiken gällande medborgarbudget på landsbygden.
- Då förslagen tas fram lokalt resulterar det i förslag som verkligen berör medborgare.
- Stort intresse och engagemang från innevånarna då över 70 förslag kom in.
- Bra stöd av SKL:s nätverk kring metodutveckling och konkreta tips baserade i tidigare erfarenheter.
- Arbetsgrupp med representanter från de tre områdena inom område 1.

Lärdomar och rekommendationer

Nedan redogör förvaltningen för de lärdomar som gjorts i det första området och som ligger till grund för vidareutveckling av projektet inför det fortsatta arbetet. Vidare presenteras viktiga knäckfrågor som identifierats för att förbättra arbetet och de rekommendationer förvaltningen lämnar inför kommande processer.

Förankringsarbete

En lärdom är att det interna förankringsarbetet behöver ske löpande för att skapa en större acceptans och möjliggöra en bättre resurssättning av de medverkande enheterna.

Inför pilotprojektets kommande medborgarbudgetprocesser bör möjligheterna att genomföra förbättringspromenader på ett effektivt och meningsfullt sätt ses över. Detta skulle möjligtvis kunna hanteras i samverkan med berörda delar av förvaltningen inom det ordinarie arbetet eller inom projektet i en annan form.

Kommunikation

För att satsningen ska få så stor spridning som möjligt bör kommunala medel tillsättas då det kommer till kommunikationen.

En annan lärdom som relaterar till kommunikation handlar om att på ett balanserat sätt hitta en nivå att kommunicera ut vad som är förslag som är möjliga att genomföra inom ramen för medborgarbudgeten samtidigt som metoden fortsatt gör det möjligt för invånarna att själva definiera sina idéer och behov. En betydande del av de förslag som lämnades in var inte möjliga att verifiera inför omröstningsfasen. Några orsaker till detta var bland annat:

- att idéerna var för kostsamma i förhållande till den avsatta budgeten,
- att genomförandet av idéerna låg utanför kommunens rådighet,
- att genomförandet av idéerna tog annans egendom i anspråk, t.ex. mark.

Detta kunde delvis hanteras efter hand genom en tydlig återkoppling till den som lämnat in idéerna tillsammans med en beskrivning på hur förslaget kunde hanteras på annat sätt, till exempel genom att vidareförmedla förslaget till den som ansvarade för frågan. Emellertid kan detta hanteras på ett mer proaktivt sätt i framtida processer inom ramen för en förstärkt kommunikation i syfte att uppmuntra till deltagande i processen.

Då det kommer till hur kommunen ska nå ut till allmänheten i det fortsatta arbetet bör de etablerade servicepunkterna på landsbygden ses som en resurs. Även det tillsammans med Upplandsbygd initierade projektet ”Uppsökarna” bör vara en samarbetspartner.

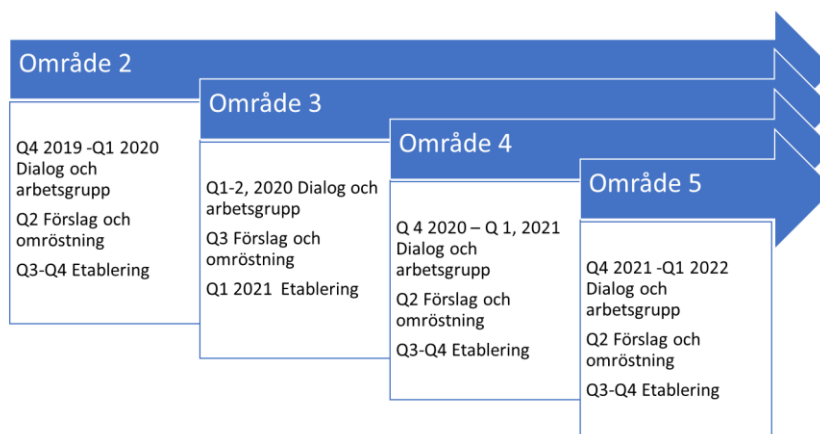

Parallella skeden för bästa resultat

En lärdom från den första processen är att tidplanen är ambitiöst satt i projektplanen. Projektplanen innebär att genomförandet av dialoger, verifiering av idéer, omröstning samt etablering ska ske inom ett år.

Mot bakgrund av detta bör tidplanen inför kommande processer ses över.

Genom att skapa ett större team som arbetar med frågan kan tidplanen hållas alternativt förskjutat marginellt. Dock bör arbetet med de olika områdena ske parallellt:

Genom ovanstående process sker de olika faserna 1, Dialog och formande av arbetsgrupper, 2. Förslag och omröstning, 3. Etablering parallellt inom flera områden.

Nya rutiner inför det kommande arbetet

Samarbetet kring genomförandet har skett på ett positivt sätt där Uppsala kommun tillsammans etablerat nya rutiner. Dock bör dessa rutiner formaliseras för att underlätta genomförandefasen för de kommande områdena.

Kommunens stadsjurist, Lena Grapp har arbetat fram ett kontrakt mellan kommunen och föreningar som ska ligga till grund för utbetalningar till föreningar så som i det vinnande förslaget i Skogstibble. Detta möjliggör en skyndsam process i det fortsatta arbetet då liknande aktörer kan förväntas röstas fram som ett av de vinnande förslagen.

Kriterier

Kriterierna för medborgarbudgeten bör ses över med hänsyn till driftskostnader på längre sikt.

Två av de vinnande förslagen i område ett är projekt som på lång sikt generar driftkostnader för kommunen. Utan framtida kostnader för drift riskerar en stor del av förslagen att diskvalificeras.

Politisk närvaro

Att de representanter som utsågs av kommunstyrelsen deltagit vid dialogtillfällen lyfts fram som något mycket positivt av de deltagande medborgarna. I det fall då deltagarna i arbetsgruppen inte har möjlighet att närvara vore en ersättare önskvärt. Det behöver inte vara kommunalråd som medverkar.